

08 iunie 2012

PO P-2 Nr. 3

**Biroului Permanent al
Parlamentului
Republicii Moldova**

În temeiul art. 73 din Constituția Republicii Moldova și conform art. 47 din Regulamentul Parlamentului, se prezintă Parlamentului spre examinare, cu titlu de inițiativă legislativă, proiectul de lege cu privire la finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale.

Anexă:

1. Proiect de lege.
2. Notă informativă.

Vladimir Plahotniuc

Deputat în Parlament

SECRETARIATUL PARLAMENTULUI REPUBLICII MOLDOVA	
O.D.P. Nr.	1045
08	06 2012
Ora	

LEGE

cu privire la finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale

Partidele politice constituie un element fundamental al sistemelor democratice ale statelor și un mijloc esențial de expresie a voinței politice a cetățenilor. Finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale trebuie să fie supusă unor norme, urmărind prevenirea și lupta împotriva fenomenului de corupție. Sensibilizarea opiniei publice la prevenirea și la lupta împotriva corupției în finanțarea partidelor politice este indispensabilă bunei funcționări a instituțiilor democratice.

Ținând cont de Rezoluția (97) 24, asupra celor douăzeci de principii directorii pentru lupta împotriva corupției, adoptată de către Comitetul Miniștrilor la 6 noiembrie 1997, în special principiul 15, cu privire la favorizarea regulilor asupra finanțării partidelor politice și a campaniilor electorale care descurajează corupția; Recomandarea REC (2003) 4, adoptată de către Comitetul Miniștrilor la 8 aprilie 2003, cu privire la regulile comune împotriva fenomenului de corupție în finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale; Recomandarea 1516 (2001) asupra finanțării partidelor politice, adoptată la 22 mai 2001 de către Adunarea parlamentară a Consiliului Europei,

Având în vedere necesitatea stabilirii unui cadru juridic uniform privind finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale, în temeiul art. 41 și art. 72 alin. (2) lit. g) din Constituția Republicii Moldova,

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Capitolul I DISPOZIȚII GENERALE

Articolul 1. Obiectul de reglementare

(1) Prezenta lege reglementează raporturile juridice ce țin de finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale, inclusiv a candidaților la alegeri.

(2) Prezenta lege stabilește principiile de finanțare a partidelor politice, transparența în activitatea financiară a partidelor politice și a candidaților la alegeri, precum și controlul asupra activității financiare a acestora.

(3) Restricțiile prevăzute de prezenta lege se aplică în mod corespunzător coalițiilor politice, alianțelor și blocurilor electorale și a altor formațiuni create în scopuri politice (formațiuni politice).

(4) Finanțarea campaniilor electorale în scopul alegerii deputaților în Adunarea Populară a Găgăuziei și a Guvernatorului (Bașkanului) Găgăuziei se va efectua în conformitate cu legi locale, adoptate în conformitate cu Legea privind statutul juridic special al Găgăuziei (Gagauz-Yeri), nr. 344 din 23.12.1994, și în corespundere cu prezenta lege.

Articolul 2. Scopul legii

(1) Scopul prezentei legi este asigurarea transparenței în finanțarea activității partidelor politice și a candidaților la alegeri și a egalității de șanse în competiția politică.

(2) Finanțarea nu poate avea drept scop limitarea independenței partidelor politice, candidaților la alegeri sau aleșilor.

Articolul 3. Noțiuni de bază

Termenii și expresii utilizate în prezenta lege au următoarele semnificații:

cotizație – plata periodică cu titlu gratuit și necondiționat datorată de membru de partid politic conform statutului acestui partid și deciziilor organelor abilitate ale acestuia;

donatie - transmiterea benevolă cu titlu gratuit și necondiționat partidului politic, candidatului la alegeri sau alesului unui bun sau prestarea în folosul acestuia cu același titlu a serviciilor sau lucrărilor;

finanțare directă – susținerea financiară în formă de bani;

finanțare indirectă – susținerea financiară prin acordarea scutiilor, reducerilor sau finanțarea persoanelor terțe pentru acordarea din partea acestora a unui folos în favoarea partidului politic, altei formațiuni politice sau a candidatului la alegeri;

partid politic – organizație necomercială, care își desfășoară activitate în conformitate cu Legea privind partidele politice, nr. 294-XVI din 21.12.2007;

partid politic asociat – partid politic care este afiliat la o organizație politică internațională sau care se află în relații de colaborare politică cu o astfel de organizație;

candidat la alegeri – persoană care candidează pentru ocuparea unei funcții publice eligibile și a fost înregistrată în calitate de concurent electoral, în conformitate cu Codul electoral al Republicii Moldova;

susținere materială – acordarea sprijinului ce poate fi evaluat în bani, în altă formă decât finanțare directă și indirectă;

campanie electorală – perioadă de activitate care se desfășoară în conformitate cu Codul electoral al Republicii Moldova cu scopul de a-i determina pe alegători să-și exprime voturile pentru alegerea unui sau altui candidat la alegeri;

finanțarea partidului politic - finanțarea directă și indirectă, susținerea materială prin alte forme a concurenților electorali de către persoane fizice și/sau persoane juridice;

finanțarea campaniilor electorale - finanțarea directă și indirectă, susținerea materială prin alte forme a concurenților electorali de către persoane fizice și/sau persoane juridice;

rapoarte financiare - rapoartele concurenților electorali privind fluxul mijloacelor bănești, inclusiv mijloacele financiare acumulate, sursele din care au provenit acestea și cheltuielile efectuate în campania electorală.

Articolul 4. Principiile de finanțare a partidelor politice

(1) Finanțarea partidelor politice, candidaților la alegeri și a aleșilor, precum și cheltuielile suportate de acestea reprezintă informație de interes public.

(2) Discriminarea partidelor politice la acordarea sprijinului din partea statului nu se admite.

(3) Statul asigură crearea unor condiții optime pentru desfășurarea eficientă a activității politice în vederea realizării scopurilor statutare.

(4) Finanțarea din bugetul de stat se va efectua conform unor criterii obiective, echitabile și rezonabile.

(5) Finanțarea din surse private trebuie să fie efectuată în mod benevol și necondiționat.

Capitolul II **PATRIMONIUL PARTIDULUI POLITIC**

Articolul 5. Componența patrimoniului partidului politic

(1) Partidul politic poate deține, în condițiile legii, bunuri mobile și imobile care sunt necesare realizării activității specifice.

(2) Partidul politic are dreptul să dispună, cu titlu de proprietate, de clădiri, utilaje, edituri, tipografii, mijloace de transport, precum și de alte bunuri neinterzise prin lege. Bunurile partidului politic nu pot fi utilizate în alte scopuri decât pentru realizarea obiectivelor lui statutare.

(3) Partidul politic poate desfășura activități comerciale permise de legislație.

(4) Partidul politic nu poate avea în proprietate, inclusiv în posesie sau în folosință, și nici nu poate accepta spre păstrare armament, substanțe explozive și alte materiale care prezintă pericol pentru viața și sănătatea oamenilor.

(5) Dreptul de proprietate al partidului politic se află sub incidența normelor legislației civile, cu excepțiile prevăzute de prezenta lege.

(6) Patrimoniul partidului politic, inclusiv veniturile, nu poate fi distribuit între membrii acestuia.

Articolul 6. Sursele de finanțare ale partidului politic

(1) Sursele de finanțare ale partidului politic sunt:

- a) cotizații ale membrilor de partid politic;
- b) donații;
- c) finanțare din bugetul de stat;
- d) alte venituri din activități proprii, legal obținute conform art. 24 alin.(1).

(2) Partidele politice nu pot folosi alte surse de finanțare decât cele prevăzute la alin.(1).

(3) Veniturile prevăzute la alin.(1) literele a) – c) se scutesc de impozite și taxe sau se impozitează, în conformitate cu prevederile Codului fiscal.

(4) Veniturile interzise, inclusiv sumele primite și acceptate cu titlu de donație de la persoanele care nu au dreptul de a face donații sau cu încălcarea altor norme ale prezentei legi privind donații, se confiscă și se fac venit la bugetul de stat.

Articolul 7. Finanțarea interzisă

Este interzisă finanțarea directă și indirectă, susținerea materială sub orice formă a partidelor politice, a candidaților la alegeri sau a aleșilor de către:

a) alte state și organizații internaționale, cu excepția organizațiilor politice internaționale la care partidul politic respectiv este afiliat și partidelor politice sau formațiunilor politice cu care se află în relații de colaborare politică;

b) persoanele juridice finanțate de către stat sau care au capital de stat, inclusiv de către o autoritate ori instituție publică, cu excepția cazurilor când această finanțare este expres prevăzută de legislație;

c) o persoană juridică cu capital străin sau care conține capital străin;

d) organizațiile de binefacere, necomerciale apolitice, inclusiv sindicale, religioase;

e) cetățenii Republicii Moldova care nu au dreptul la vot;

f) cetățenii Republicii Moldova din sursele care nu au fost declarate fiscal;

g) persoane fizice care nu sînt cetățeni ai Republicii Moldova;

h) persoane anonime, precum și în numele unor terți.

Articolul 8. Cheltuielile partidului politic

(1) Partidul politic suportă toate cheltuielile din contul patrimoniului său.

(2) În cazul campaniilor electorale, în conformitate cu legea, unele cheltuieli pot fi suportate din contul bugetului de stat sau de către alte persoane.

Articolul 9. Evidența contabilă și financiară

(1) Partidul politic ține evidența contabilă și întocmește rapoarte financiare și specifice în condițiile legii.

(2) Toate veniturile vor fi reflectate în contabilitate la valoarea justă și stabilită în condițiile legii.

(3) Alocațiile din bugetul de stat se reflectă distinct în evidența contabilă a partidelor politice.

(4) Conținutul și modul de întocmire și prezentare a rapoartelor financiare se stabilesc de actele normative ale Comisiei Electorale Centrale, după consultarea Ministerului Finanțelor.

(5) Operațiunile de încasări și plăți ale partidelor politice se efectuează în lei moldovenești și în valută străină, prin conturi deschise la bănci cu sediul în Republica Moldova. Partidul politic nu are dreptul să deschidă conturi bancare în străinătate.

(6) Partidul politic este obligat să asigure păstrarea documentației sale de evidență, a rapoartelor financiare, rapoartelor specifice și a altor rapoarte în modul și în termenele prevăzute de legislație.

Articolul 10. Aplicarea normelor față de candidați la alegeri

(1) Normele prezentului capitol se aplică în modul corespunzător și față de candidatul la alegeri în cazul în care în perioada campaniei electorale finanțarea acestuia nu se efectuează prin intermediul partidului politic.

(2) Candidații la alegeri vor ține evidența separată a patrimoniului utilizat în campania electorală.

(3) Candidatului la alegeri i se interzice să propună alegătorilor bani, să distribuie cu titlu gratuit bunuri materiale, inclusiv din ajutoarele umanitare sau din alte acțiuni de binefacere. De la restricția distribuirii bunurilor materiale se poate deroga doar în cazul unor cadouri simbolice, reprezentând publicitate electorală, confecționate din mijloace declarate în Fondul electoral, care poartă simbolică candidatul la alegeri și a căror valoare de piață nu depășește suma de 40 lei pentru un obiect.

(4) Patrimoniul neutilizat de candidatul la alegeri, devine proprietatea privată a acestuia.

(5) În lipsa unei prevederi exprese, normele prezentului capitol se aplică și față de alesul care desfășoară activitatea politică.

Capitolul III

FINANȚAREA PARTIDELOR POLITICE DIN BUGETUL DE STAT

Articolul 11. Finanțarea din bugetul de stat a partidelor politice

(1) Partidele politice primesc anual finanțare directă de la bugetul de stat (alocații), în condițiile legii bugetului de stat pe anul respectiv.

(2) Alocațiile totale anuale din bugetul de stat pentru finanțarea partidelor politice constituie 0,2 % din veniturile prevăzute în bugetul de stat pentru anul respectiv.

Articolul 12. Finanțare directă din bugetul de stat

(1) Alocațiile de la bugetul de stat se acordă în felul următor:

a) partidul politic care este reprezentat în autorități eligibile – 90 % din alocații;

b) partidul politic care nu este reprezentat în autorități eligibile – 10 % din alocații.

(2) În cadrul cuantumului stipulat în alin. (1) lit. a), alocațiile se distribuie proporțional cu numărul de mandate obținute și validate la alegeri:

a) 50 % - partidelor politice proporțional cu numărul de mandate obținute la alegerile parlamentare, dar nu mai mult de 50 % pentru un partid din suma totală alocată, conform rezultatelor alegerilor parlamentare;

b) 50 % - partidelor politice proporțional cu numărul de mandate obținute la alegerile locale generale, dar nu mai mult de 50 % pentru un partid din suma totală alocată, conform rezultatelor alegerilor locale.

(3) În cazul formațiunilor politice, alocația se va împărți conform înțelegerii prealabile între membrii acesteia sau, în lipsa unei înțelegeri, după numărul de mandate obținute de fiecare componentă.

(4) În cadrul cuantumului stipulat în alin. (1) lit. b), alocațiile se distribuie în mod egal între toate partidele politice, care nu sunt reprezentate în autorități eligibile. Alocațiile se oferă la solicitarea partidelor politice beneficiare.

(5) Alocațiile anuale se plătesc în tranșe lunare, până la sfârșitul lunii de achitare.

(6) Redistribuirea alocațiilor din bugetul de stat pe parcursul anului bugetar se interzice, cu excepția redistribuirii bazate pe rezultatele validate ale alegerilor.

Articolul 13. Utilizarea alocațiilor din bugetul de stat

(1) Alocațiile de la bugetul de stat vor fi utilizate, la decizia organelor de conducere ale partidelor politice, pentru următoarele destinații:

- a) cheltuieli pentru întreținerea și funcționarea sediilor;
- b) cheltuieli de personal;
- c) cheltuieli pentru presă și material promoțional;
- d) cheltuieli de organizare a activității politice;
- e) cheltuieli pentru telecomunicații;
- f) investiții în bunuri mobile și imobile necesare activității partidului respectiv;
- g) cheltuieli de protocol;
- h) cheltuieli de birotică;
- i) cheltuieli pentru campania electorală.

(2) Alocațiile din bugetul de stat pot fi utilizați doar pe teritoriul Republicii Moldova și nu pot fi transferate peste hotarele Republicii Moldova, inclusiv sub formă de plată pentru marfă sau servicii.

(3) Alocațiile de la bugetul de stat utilizate pentru alte destinații decât cele prevăzute la alin.(1) sau cu încălcarea alin. (2) se restituie bugetului de stat în baza hotărârii definitive a Curții de Apel Chișinău, la cererea Comisiei Electorale Centrale sau/și a Curții de Conturi.

(4) Eficiența și oportunitatea acestor cheltuieli se hotărăsc de organele de conducere ale partidelor politice, potrivit statutului lor și dispozițiilor legale.

(5) Utilizarea alocațiilor de la bugetul de stat se reflectă distinct în evidența contabilă a partidelor politice.

(6) Controlul utilizării alocațiilor de la bugetul de stat se va efectua în conformitate cu legislația din domeniu.

Articolul 14. Suspendarea acordării alocațiilor din bugetul de stat

(1) Acordarea alocațiilor de la bugetul de stat poate fi suspendată temporar, prin hotărâre a Comisiei Electorale Centrale, pentru încălcarea normelor vizând transparența și rapoartele financiare, pînă la îndeplinirea cerințelor legale.

(2) Comisia Electorală Centrală notifică în prealabil partidului politic încălcările constatate și termenul de remediere a acestora.

(3) Termenul acordat partidului politic pentru remedierea încălcărilor constatate, constituie 15 zile calendaristice. La cererea întemeiată a partidului politic, Comisia Electorală Centrală poate prelungi termenul pînă la 30 de zile.

(4) Hotărârea de suspendare poate fi contestată în termen de 15 zile de la comunicare, la instanța de contencios administrativ competentă, care trebuie să se pronunțe în termen de 15 zile de la sesizare. Hotărârea instanței este irevocabilă.

(5) În termen de 10 zile de la notificarea scrisă a partidului politic privind remedierea încălcărilor constatate, Comisia Electorală Centrală se pronunță asupra ridicării suspendării.

Articolul 15. Pierderea dreptului la alocații din bugetul de stat

(1) Partidul politic pierde dreptul la alocații din bugetul de stat dacă:

- a) activitatea acestuia a fost limitată - pentru întreaga durată de limitare a activității;
- b) se află în proces de lichidare;
- c) își pierde personalitatea juridică;
- d) a fost aplicată sancțiunea privind lipsirea de dreptul la alocații, inclusiv pentru încălcarea normelor privind finanțarea partidelor politice;
- e) în mersul campaniei electorale a depășit plafonul maxim de cheltuieli stabilit prin lege sau a fost finanțat cu încălcarea prevederilor legale;

- f) nu a remediat încălcările constatate în termenul stabilit de Hotărîrea Comisiei Electorale Centrale, conform art. 14.
- (2) Partidul politic care a pierdut dreptul la finanțare din bugetul de stat, în temeiul alin. (1) lit. d) sau lit. e), se repune în acest drept după scrutinul următor, în condițiile art. 12.
- (3) Partidul politic care a pierdut dreptul la finanțare din bugetul de stat în temeiul alin. (1) lit. f), se repune în acest drept după scrutinul următor, în conformitate cu art. 12, cu condiția că a remediat încălcările constatate.
- (4) Repunerea în drepturi se efectuează prin hotărîrea Comisiei Electorale Centrale.

Articolul 16. Modul de acordare a alocațiilor din bugetul de stat

- (1) Alocațiile din bugetul de stat pentru finanțarea partidelor politice se transferă pe conturile acestora de către Comisia Electorală Centrală.
- (2) În cazul suspendării acordării alocațiilor din bugetul de stat, pentru lunile în care acest drept al partidului politic a fost suspendat, plata tranșelor nu se va efectua.
- (3) În cazul pierderii de către partidul politic a dreptului la alocații din bugetul de stat, transferul sumelor respective încetează din luna următoare lunii în care partidul a pierdut acest drept.
- (4) În cazul reorganizării unor partide politice care au dreptul la alocații din bugetul de stat, dreptul menționat se transmite succesorilor de drept - partidelor politice reorganizate.
- (5) Sumele neachitate ca urmare a suspendării acordării alocațiilor sau pierderii dreptului la alocații se restituie în bugetul de stat.

Capitolul IV

FINANȚAREA PARTIDELOR POLITICE DIN SURSE PRIVATE

Secțiunea 1.

Cotizații

Articolul 17. Cuantumul cotizațiilor

- (1) Cuantumul cotizațiilor, repartizarea și utilizarea acestora se stabilesc prin hotărâri ale partidului politic, potrivit statutului propriu.
- (2) Veniturile totale provenite din cotizații sunt neplafonate.
- (3) Suma cotizațiilor plătite într-un an de un membru de partid politic nu poate depăși limita donațiilor stabilită de prezenta lege.

Articolul 18. Transparența cotizațiilor

- (1) Partidele politice au obligația de a publica în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, cuantumul total al veniturilor din cotizații până la data de 31 martie a anului următor, precum și lista membrilor de partid care au plătit într-un an cotizații a căror valoare însumată depășește valoarea scutirii personale a unei persoane fizice rezidente pentru anul respectiv, conform Codului fiscal al Republicii Moldova.
- (2) Lista prevăzută la alin. (1) trebuie să cuprindă următoarele elemente: numele și prenumele membrului de partid, codul personal, cuantumul și data la care a fost plătită cotizația.

Secțiunea 2.

Donații

Articolul 19. Donația

- (1) Donațiile se clasifică după obiect în:
  - a) donații în bani;

- b) donații în alte bunuri, servicii, cu titlu gratuit sau cu condiții mai favorabile decât valoarea comercială (de piață), achitarea unor bunuri și servicii utilizate de partid.
- (2) Donațiile în bani se efectuează prin operațiuni ale sistemului bancar (card bancar, transfer direct) din Republica Moldova, iar identitatea donatorului se indică în documentul bancar. În cazul în care donatorul persoana fizică nu deține cont bancar și donația se efectuează în numerar, banii se depun la contul bancar al partidului politic.
- (3) Reducerile de preț care depășesc 50% din valoarea bunurilor sau serviciilor se vor considera donații și se vor înregistra distinct în contabilitatea proprie a partidului politic.
- (4) Plata cotizației membrului de partid nu reprezintă donație.
- (5) Este interzisă donația sub orice formă făcută cu scopul evident de a obține un avantaj economic ori politic sau cu încălcarea dispozițiilor art. 37 alin. (1).
- (6) Nu sunt considerate donații activitățile prestate pe bază de voluntariat în condițiile legii.

Articolul 20. Donatorii

- (1) O persoană fizică sau juridică poate face donații unui sau mai multor partide politice, în condițiile prezentei legi.
- (2) Persoana fizică poate face donații doar după ce a declarat fiscal obținerea venitului într-o sumă nu mai mică decât obiectul donației.
- (3) Se permite efectuarea donațiilor de către persoane fizice, cetățeni ai Republicii Moldova, stabiliți cu traiul în afara țării, dar doar în limitele prevăzute de prezenta lege, și doar prin intermediul instituțiilor bancare din Republica Moldova.
- (4) Se interzice donația către partidele politice de la persoanele stipulate în art. 7, precum și de la persoanele juridice și persoanele fizice care, la data efectuării donației, au datorii exigibile mai vechi de 60 de zile la bugetul de stat, bugetul asigurărilor sociale de stat, bugetul local sau la fondul asigurării obligatorii de asistență medicală.
- (5) Răspunderea pentru condițiile prevăzute de alin (4), o poartă donatorul, și este asumată printr-o declarație pe proprie răspundere.
- (6) Organizații politice internaționale la care partidul politic respectiv este afiliat sau partidele politice ori formațiunile politice aflate în relații de colaborare politică pot face donații doar în bunuri materiale necesare activității politice, dar care nu sunt materiale de propagandă electorală. Aceste donații, cu excepția mijloacelor de transport, sunt scutite de plata taxelor vamale.

Articolul 21. Cuantumul donațiilor

- (1) Donațiile făcute de o persoană fizică unui sau mai multor partide politice într-un an bugetar nu pot depăși suma a 500 de salarii medii lunare pe economia prognozat pe anul respectiv. Dacă persoana fizică este membru de partid, în suma menționată nu se include și suma cotizațiilor de partid plătite de aceasta într-un an.
- (2) Donațiile făcute de o persoană juridică unui sau mai multor partide politice într-un an bugetar nu pot depăși suma a 10 % din venitul impozabil, însă nu mai mult de 1000 de salarii medii lunare pe economia prognozat pe anul respectiv.
- (3) Suma totală a donațiilor făcute de persoanele juridice controlate direct sau indirect, de o altă persoană ori de un grup de persoane fizice sau juridice, nu poate depăși limitele prevăzute la alin. (1) și (2).
- (4) Valoarea justă a bunurilor mobile și imobile donate partidului, precum și a serviciilor prestate acestuia cu titlu gratuit se include în valoarea donațiilor, în limitele prevăzute la alin. (1)-(3).

Articolul 22. Acceptarea donației

- (1) La acceptarea donației sunt obligatorii verificarea și înregistrarea identității donatorului.

(2) Acceptarea constă în primirea donației de către partid politic. Partidul politic trebuie să restituie donația interzisă de lege.

(3) Se interzice acceptarea donațiilor din partea persoanelor care nu au dreptul de a face donații și în alte cazuri de donații interzise de lege.

(4) Se interzice acceptarea donațiilor cu depășirea plafoanelor prevăzute de prezenta lege.

(5) La declararea provenienței mijloacelor donate, inclusiv restituirea acestora, se aplică termenele și condițiile stipulate la art. 37.

Articolul 23. Caracterul public al donațiilor pentru partidele politice

(1) Fiecare partid politic trebuie să deschidă un cont bancar special unde vor fi transferate toate veniturile bănești, inclusiv donațiile și cotizațiile de membru. Rechizitele contului bancar special se plasează pe pagina web a partidului politic, se indică în rapoartele financiare ale partidului politic și se comunică Comisiei Electorale Centrale.

(2) Fiecare partid politic ține evidența donațiilor primite.

(3) Toate donațiile vor fi evidențiate în mod corespunzător în documentele contabile, cu menționarea datei la care au fost făcute și a altor informații care să permită identificarea surselor de finanțare, inclusiv numele și prenumele (denumirea de firmă), domiciliul (sediul) donatorului și suma donată.

Secțiunea 3.

Alte surse de venituri

Articolul 24. Activitatea comercială a partidelor politice

(1) Partidul politic este în drept să desfășoare următoarele activități, dacă ele sînt stipulate expres în statut:

a) editarea, realizarea și difuzarea publicațiilor ori a altor materiale de propagandă și cultură politică proprii;

b) organizarea de întruniri și seminarii cu tematică politică, economică sau socială;

c) organizarea de manifestări de agrement, culturale, distractive, sportive sau alte manifestări de masă;

d) serviciile interne în cadrul partidului;

e) închirierea spațiilor pentru conferințe sau acțiuni social-culturale și pentru organizarea birourilor parlamentare;

f) activitate legată nemijlocit de administrarea proprietății sale, inclusiv înstrăinarea bunurilor mobile din patrimoniu, fără scop comercial (de profit), înstrăinarea terenurilor și clădirilor din patrimoniu. Bunurile imobile pot fi înstrăinate numai după cel puțin 2 ani de la înregistrarea în patrimoniu, cu excepția partidelor politice aflate în curs de dizolvare. Termenul de 2 ani nu se aplică în situația bunurilor imobile moștenite.

(2) Partidele politice nu pot desfășura alte activități decât cele stipulate în alin. (1).

(3) Partidele politice pot obține venituri din dobânzi bancare.

Capitolul V

FINANȚAREA CANDIDAȚILOR LA ALEGERI ȘI A ALEȘILOR

Secțiunea 1.

Finanțarea campaniilor electorale

Articolul 25. Asigurarea mijloacelor necesare pentru desfășurarea alegerilor

(1) Cheltuielile legate de pregătirea și desfășurarea alegerilor le suportă statul.

(2) Cuantumul mijloacelor financiare este stabilit de Parlament în limitele prevăzute de legea bugetului de stat pe anul în care au loc alegerile. Propunerile respective se înaintează

Guvernului de către Comisia Electorală Centrală. După examinarea lor, Guvernul le prezintă spre aprobare Parlamentului.

(3) În cazul în care cheltuielile pentru anul în curs nu sînt prevăzute în bugetul de stat, cuantumul acestora se stabilește de Parlament în ordinea prevăzută în alin. (2).

(4) Mijloacele financiare, în cuantumul stabilit de Parlament, se transferă lunar pe contul Comisiei Electorale Centrale în limita bugetului aprobat. După încheierea alegerilor, Comisia Electorală Centrală prezintă Parlamentului, într-un termen cît mai scurt posibil, dar nu mai tîrziu de 2 luni, un raport asupra gestionării mijloacelor financiare alocate împreună cu avizul Curții de Conturi.

(5) Mijloacele financiare neutilizate se fac venit la bugetul de stat.

(6) Modul de distribuire și de folosire a mijloacelor financiare, precum și modul de publicare a raportului privind gestionarea sumei alocate se stabilesc de către Comisia Electorală Centrală în condițiile legii.

(7) Autoritățile administrației publice locale, întreprinderile, instituțiile și organizațiile pun la dispoziția consiliilor și birourilor electorale localurile și echipamentul necesar pentru organizarea, desfășurarea și totalizarea rezultatelor alegerilor.

(8) Membrii organelor electorale și membrii aparatelor de lucru ale acestor organe beneficiază de o zi liberă – ziua de luni imediat următoare zilei alegerilor.

Articolul 26. Accesul la serviciile de radio și de televiziune

(1) Accesul la serviciile de radio și de televiziune în cadrul campaniei electorale, precum și la locurile speciale de afișaj electoral este garantat și se asigură potrivit legislației electorale.

(2) Finanțarea accesului la serviciile de radio și de televiziune în cadrul campaniei electorale se efectuează din contul candidatului la alegeri sau din contul bugetului de stat, în cazurile prevăzute de legislația electorală.

(3) Persoanele fizice și juridice nu au dreptul să comande materiale electorale publicitare pentru și în favoarea candidaților la alegeri și să achite cheltuielile aferente producerii acestora.

(4) În termen de 5 zile de la începerea campaniei electorale, radiodifuzorii sînt obligați să dea publicității și să informeze Comisia Electorală Centrală și Consiliul Coordonator al Audiovizualului, despre condițiile în care oferă spațiu publicitar (inclusiv prețul/minut) și alte servicii conexe. Comisia Electorală Centrală va publica aceste informații pe pagina sa web.

(5) Candidatul la alegeri stabilește liber radiodifuzorii, și determină modul de difuzare a publicității sale electorale cu aceștia, în limitele sumei maxime de cheltuieți prevăzute de legislație. Pregătirea materialului publicitar electoral în formă audio și video se efectuează din contul candidatului la alegeri.

(6) Publicitatea în locuri speciale de afișaj electoral și pe alt material publicitar electoral se asigură din contul candidatului la alegeri.

(7) Candidații la alegeri au obligația de a imprima pe toate materialele publicitare electorale următoarele date: numele candidatului la alegeri, denumirea partidului politic ori altei formațiuni politice electorale care le-a comandat, după caz.

(8) Cheltuielile privitoare la realizarea materialelor publicitare electorale sînt suportate exclusiv de candidații la alegeri.

(9) Candidații la alegeri sînt obligați să declare Comisiei Electorale Centrale, prin mandatar financiar, numărul de materiale publicitare electorale produse, defalcat pe categorii.

(10) Este considerat material publicitar electoral orice material scris, audio sau video, care îndeplinește următoarele condiții:

- a) se referă la un candidat la alegeri identificat;
- b) este utilizat în perioada campaniei electorale;
- c) are obiectiv electoral și se adresează publicului larg;
- d) depășește limitele activității jurnalistice de informare a publicului.

Secțiunea 2. Sursele de finanțare a candidaților la alegeri

Articolul 27. Condițiile de finanțare a candidaților la alegeri

(1) Finanțarea campaniilor electorale ale candidaților la alegeri se efectuează cu respectarea următoarelor condiții:

a) după începutul campaniei electorale, mijloacele financiare și alte forme de finanțarea a candidaților la alegeri, vor fi declarate săptămânal: în cazul alegerilor parlamentare – într-o publicație de circulație republicană; în cazul alegerilor locale – într-o publicație de circulație regională, în teritoriul respectiv;

b) după constituirea consiliului sau a biroului electoral respectiv, candidații la alegeri sint obligați, de asemenea, să declare mijloacele financiare și alte forme de finanțarea, înainte de a le folosi;

c) în cazul alegerilor parlamentare și referendumurilor republicane, informația despre veniturile și cheltuielile candidaților la alegeri se plasează pe pagina web a Comisiei Electorale Centrale în termen de 24 de ore de la primire și va conține informații de identificare a persoanei fizice sau juridice care a donat/cheltuit mijloacele, suma acestora și numerele actelor financiare de evidență.

(2) Persoanele fizice și juridice nu au dreptul să achite cheltuielile aferente campaniei electorale și să acorde altă finanțare în favoarea candidatului la alegeri, fără acordul acestui candidat și cu mijloace financiare care nu au fost virate pe contul "Fond electoral" al candidatului respectiv.

(3) Mandatarul financiar prezintă o dată la două săptămâni organelor electorale respective rapoarte financiare, care trebuie să conțină informații referitoare la venituri și cheltuieli conform destinației.

(4) Candidatul la alegeri care reprezintă un partid politic poate să obțină finanțarea din partea acestui partid politic în limita maximă de cheltuieli stabilită de prezenta lege.

Articolul 28. Modul de susținere financiară a candidaților la alegeri (Fond electoral)

(1) Candidatul la alegeri deschide la bancă un cont cu mențiunea "Fond electoral", virind în el mijloace financiare proprii, sume bănești primite de la persoane fizice, și persoane juridice înregistrate în Republica Moldova. Virarea acestor sume în contul candidatului la alegeri poate fi efectuată numai cu acordul prealabil al acestuia. Plafonul mijloacelor ce pot fi virate în Fondul electoral al candidatului la alegeri, se stabilește de către Comisia Electorală Centrală.

(2) Candidatul la alegeri confirmă la Comisia Electorală Centrală persoana responsabilă de finanțe (mandatarul financiar).

(3) Persoanele juridice pot vira sumele bănești pe contul "Fond electoral" numai prin transfer bancar.

(4) Mijloacele financiare virate pe contul "Fond electoral" nu pot fi folosite în scopuri personale. Candidaților la alegeri li se interzice să propună alegătorilor bani, cadouri, să distribuie fără plată bunuri materiale, inclusiv din ajutoarele umanitare sau din alte acțiuni de binefacere.

(5) Banca informează zilnic Comisia Electorală Centrală și consiliul electoral de circumscripție respectiv, despre sumele bănești virate în contul candidatului la alegeri. Comisia Electorală Centrală și consiliul electoral de circumscripție pot cere Curții de Conturi sau Inspectoratului Fiscal Principal de Stat de pe lângă Ministerul Finanțelor efectuarea unui control al surselor de venit, al corectitudinii evidenței și folosirii conform destinației a banilor de către candidat la alegeri.

(6) Comisia Electorală Centrală sau consiliile electorale de circumscripție vor ține o condică ce va cuprinde toate datele prevăzute de prezentul articol și o vor pune la dispoziția publicului pentru încunoștințare. Organul electoral respectiv va grupa informațiile și va întocmi

un raport săptămânal privitor la volumul finanțării primite de fiecare candidat la alegeri și la sursele din care ele au fost primite. Cu două zile înainte de alegeri, organul electoral respectiv va întocmi un raport preelectoral final și un raport de totalizare, care vor cuprinde toate informațiile de care dispun în privința volumului și surselor mijloacelor primite de candidat la alegeri.

(7) Candidatul la alegeri care nu deschide un cont la bancă cu mențiunea "Fond electoral" informează despre aceasta Comisia Electorală Centrală și desfășoară activități de campanie electorală ce nu implică cheltuieli financiare.

Articolul 29. Finanțarea de către candidat la alegeri

(1) Candidat la alegeri propus de un partid politic poate finanța campania sa electorală doar prin intermediul partidului politic.

(2) Sumele de bani primite de la candidații la alegeri propuși de un partid politic sînt considerate donații și li se aplică în mod corespunzător prevederile prezentei legi.

Articolul 30. Finanțare interzisă în campanie electorală

(1) Se interzice finanțarea sub orice formă a campaniilor electorale a candidaților la alegeri de către persoanele care nu pot face donații, potrivit art. 20.

(2) Interdicțiile din alin. (1) se aplică și în cazul persoanelor juridice care, cu 12 luni înainte de începerea campaniei electorale, nu au avut dreptul de a face donații.

(3) Prevederile alin. (1) și (2) nu pot fi interpretate și aplicate în sensul limitării finanțărilor alocate din străinătate cu scopul sprijinirii eforturilor de promovare a valorilor democratice, a standardelor internaționale pentru alegeri libere și corecte.

(4) În cazul în care candidat la alegeri sau mandatar financiar a acceptat și/sau a utilizat intenționat finanțare din străinătate, Comisia Electorală Centrală adresează Curții de Apel Chișinău o cerere de anulare a înregistrării acestuia.

Secțiunea 3. Mandatarul financiar

Articolul 31. Mandatarul financiar

(1) Primirea finanțării se face numai printr-un mandatar financiar, desemnat în acest scop de candidat la alegeri.

(2) În cazul în care candidat la alegeri reprezintă un partid politic, desemnarea are loc cu acordul acestui partid politic.

(3) Mandatarul poate fi persoană fizică sau persoană juridică înregistrată la Ministerul Finanțelor, care răspunde solidar cu candidatul la alegeri ce l-a desemnat de legalitatea operațiunilor financiare efectuate în perioada campaniei electorale și de respectarea normelor de finanțare în campanie electorală.

(4) Mai mulți candidați la alegeri nu pot folosi serviciile aceluiași mandatar.

(5) Calitatea de mandatar financiar se dobândește numai după înregistrarea sa oficială la Comisia Electorală Centrală și se aduce la cunoștință publică prin presă sau prin publicarea pe pagina de internet a candidatului la alegeri sau partidului politic reprezentat.

Articolul 32. Funcțiile mandatului financiar

Mandatarul financiar are următoarele atribuții:

a) organizează evidența veniturilor primite pentru campania electorală, a transferurilor altor fonduri provenite din veniturile obținute în afara perioadei electorale și a cheltuielilor efectuate pentru campania electorală;

b) verifică legalitatea operațiunilor financiare efectuate în campania electorală, respectarea prevederilor privind donațiile înregistrate în perioada campaniei electorale;

c) înaintează Comisiei Electorale Centrale raportul privind respectarea condițiilor legale privind finanțarea candidaților la alegeri.

Secțiunea 4. Finanțarea referendumului

Articolul 33. Finanțarea referendumului
În lipsa unei norme speciale, prevederile prezentului capitol se aplică în modul corespunzător față de finanțarea referendumului.

Secțiunea 5. Limitele maxime ale cheltuielilor

Articolul 34. Valori maxime permise pentru un candidat la alegeri
(1) Limita maximă a cheltuielilor care pot fi efectuate de un partid politic sau o formațiune politică electorală în fiecare campanie electorală se calculează prin însumarea valorilor maxime permise prin lege pentru fiecare candidat la alegeri propus de aceștia.
(2) Valoare maximă a cheltuielilor permise pentru un candidat la alegeri se stabilește de Comisia Electorală Centrală și constituie 1 % din salariul mediu lunar pe economia prognozat pe anul respectiv înmulțit la numărul total de alegători în Republica Moldova, pentru alegeri parlamentare, sau înmulțit la numărul total de alegători din circumscripțiile respective, pentru alegeri locale.

Articolul 35. Limita maximă a cheltuielilor la referendum
Limita maximă a cheltuielilor care pot fi efectuate de un partid politic, un grup de inițiativă sau o formațiune politică pentru agitația electorală se stabilește de Comisia Electorală Centrală și constituie 1 % din salariul mediu lunar pe economia prognozat pe anul respectiv înmulțit la numărul total de alegători în Republica Moldova, pentru referendumuri naționale, sau înmulțit la numărul total de alegători din circumscripțiile respective, pentru referendumuri de importanță locală.

Articolul 36. Limita maximă a cheltuielilor la alegeri comune
Atunci când un candidat este propus pentru mai multe funcții într-o campanie electorală, limita maximă a cheltuielilor ce pot fi efectuate se stabilește la valoarea cea mai mare, potrivit prezentului capitol.

Capitolul VI TRANSPENȚA. RAPOARTE FINANCIARE

Secțiunea 1. Transparența finanțării

Articolul 37. Declarația despre proveniența
(1) Fiecare persoană, cu excepția statului, care finanțează în orice mod un partid, partide, formațiuni politice, candidați la alegeri etc., are obligația de a depune beneficiarului în scris o declarație pe proprie răspundere că corespunde cerințelor prezentei legi, cu indicarea provenienței obiectului finanțării, în decurs de 5 zile din momentul efectuării plății.
(2) În termen de 5 zile din momentul efectuării plății, candidatul la alegeri sau alesul, partidul politic sau o altă formațiune politică are obligația de a solicita finanțatorului prezentarea unei declarații pe propria răspundere specificată în alin. (1). În acest caz, termenul stipulat în alin. (1) se calculează la expirarea a 3 zile din data expedierii notificării în acest sens.
(3) Formularul declarației despre proveniență, considerată și declarație pe propria răspundere, este aprobat de Comisia Electorală Centrală.

Articolul 38. Obligația de a publica sursele de finanțare a partidului politic

(1) Partidele politice au obligația de a publica în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și pe pagina sa web, pînă la data de 31 martie a anului următor următoarea informație:

a) lista persoanelor fizice și juridice care au făcut într-un an fiscal donații a căror valoare cumulată depășește suma de 5000 lei;

b) lista membrilor care au plătit într-un an fiscal cotizații a căror valoare însumată depășește valoarea scutirii personale a unei persoane fizice rezidente pentru anul respectiv, conform Codului fiscal al Republicii Moldova;

c) cuantumul total al veniturilor provenite din alte surse de finanțare.

(2) Listele prevăzute la literele a) și b) din alin. (1) trebuie să conțină următoarele date:

a) pentru persoanele fizice: numele și prenumele, codul personal, valoarea, felul donației și data la care a fost efectuată;

b) pentru persoanele juridice: denumirea de firmă, sediul, naționalitatea, numărul de identificare, codul fiscal, valoarea, felul donației și data la care a fost efectuată donația.

Articolul 39. Declaraarea venitului în campanie electorală

(1) Pentru a fi înregistrat, candidatul la alegeri trebuie să depună declarația pe proprie răspundere despre finanțarea obținută de acesta pe parcursul a ultimelor doi ani, inclusiv soldul la data depunerii declarației.

(2) În cazul în care candidatul la alegeri reprezintă un partid politic sau o formațiune politică, declarație trebuie să fie însoțită de datele despre finanțarea obținută de partidul politic sau partide politice reprezentate de acest candidat pe parcursul a ultimelor doi ani, inclusiv soldul la data depunerii declarației.

(3) Finanțarea în orice mod obținută de candidatul la alegeri, inclusiv partidul politic reprezentat, după depunerea cererii de înregistrare, trebuie să fie declarată Comisiei Electorale Centrale de către mandatarul financiar, în termen de 5 zile lucrătoare de la primire.

(4) Finanțarea obținută după depunerea cererii de înregistrare poate fi folosită pentru campania electorală numai după declararea lor la Comisia Electorală Centrală.

Articolul 40. Declarația de conformitate

(1) Pînă la validarea mandatelor, candidații la alegeri vor depune la Comisia Electorală Centrală o declarație de conformitate pe proprie răspundere privind respectarea limitelor maxime ale cheltuielilor, stabilite de articolele 34-36.

(2) Formularul declarației de conformitate este aprobat de Comisia Electorală Centrală.

Secțiunea 2. Rapoarte financiare

Articolul 41. Rapoarte financiare anuale

(1) Partidele politice, anual, pînă la 31 martie, vor prezenta Comisiei Electorale Centrale rapoarte financiare. Partidele politice beneficiare de alocații din bugetul de stat vor prezenta rapoartele respective și în adresa Curții de Conturi.

(2) Rapoartele stipulate la alin. (1) sînt verificate de Comisia Electorală Centrală. În scopul verificării, Comisia Electorală Centrală solicită de la partidele politice și alte persoane publice sau private informațiile necesare efectuării controlului. Informațiile cerute trebuie să fie oferite în termen de două săptămîni. Termenul poate fi extins de către Comisia Electorală Centrală, în funcție de natura și volumul informației solicitate.

(3) Informațiile din rapoartele financiare ale partidelor politice și opiniile rapoartelor de audit independent sînt plasate pe pagina web oficială a Comisiei Electorale Centrale, în

termen de două săptămâni după recepționarea lor, precum și pe paginile web oficiale ale partidelor politice, în cazul existenței acestora.

(4) Comisia Electorală Centrală elaborează și aprobă forma rapoartelor financiare anuale, care trebuie să conțină următoarele:

a) informații privind bunurile și veniturile partidului politic, inclusiv gruparea acestor venituri după tipul lor;

b) informații privind toate donațiile oferite partidului politic, inclusiv suma donată, identitatea donatorului (numele și prenumele, denumirea de firmă și forma organizatorică), domiciliul sau sediul și ocupația, locul de muncă sau gen de activitate;

c) informații privind obligațiile și cheltuielile partidului (altele decât cele pentru campania electorală), grupate în cheltuieli operaționale și de gestionare a bunurilor;

d) alte informații relevante, la decizia Curții de Conturi sau Comisiei Electorale Centrale.

Articolul 42. Rapoarte privind finanțarea campaniilor electorale

(1) După înregistrarea în calitate de candidat la alegeri, la fiecare două săptămâni pînă la data încheierii scrutinului electoral, fiecare candidat la alegeri va prezenta Comisiei Electorale Centrale rapoarte, atît în formă electronică, cît și pe suport de hîrtie sub semnătura persoanelor responsabile, despre mijloacele bănești acumulate și cheltuielile sale din campania electorală, conținînd obligatoriu următoarele informații:

a) informații de identificare a persoanei fizice sau juridice care a donat mijloacele financiare;

b) lista tuturor donațiilor primite, inclusiv natura și valoarea fiecărei donații în bani, alte bunuri, lucrări, servicii;

c) valoarea totală a donațiilor și numărul donatorilor;

d) donații restituite;

e) informații de identificare a persoanei fizice sau juridice căreia i-au fost achitate mijloace financiare din Fondul electoral și scopul cheltuielilor respective;

f) sumele datorilor, numerele actelor financiare de evidență și alte informații concludente;

g) rubrica cheltuieli, conform alin. (2);

h) informația contabilă pentru perioada corespunzătoare a persoanelor juridice fondate sau controlate în alt mod de candidatul la alegeri respectiv, inclusiv de partidul politic reprezentat.

(2) Rubrica cheltuieli va include obligatoriu cel puțin următoarele:

a) costurile întrunirilor și evenimentelor electorale, inclusiv costurile aferente (chirie, scenă, sonorizare, stand-uri, afișe, cheltuieli de protocol, securitate, reflectarea evenimentului în mass-media etc.);

b) cheltuielile de publicitate, inclusiv la televiziune, radio, alte mijloace media electronice, presa scrisă, panouri, alte platforme publicitare stradale și mobile;

c) cheltuielile pentru materialele promoționale, inclusiv programul electoral al partidului, postere, stegulețe, tricouri, alte articole promoționale oferite gratuit conform art. 10 alin. (3);

d) cheltuieli de transport de persoane și de bunuri;

e) costul serviciilor de sondaj a opiniei publice;

f) costurile suplimentare de întreținere: pentru închirierea unor birouri suplimentare în scopuri electorale, salariile personalului angajat temporar în scopuri electorale;

g) costurile de delegare/detașare a persoanelor;

h) plățile pentru consultanță electorală și politică.

(3) Rapoarte cu conținutul stipulat în alin. (1) pentru întreaga perioadă electorală se vor prezenta Comisiei Electorale Centrale cel tîrziu în ziua precedată datei desfășurării scrutinului, acestea fiind publicate pe pagina web a Comisiei Electorale Centrale în termen de cel mult o săptămîină de la recepționarea lor.

(4) Regulamentul privind forma, conținutul și modul de prezentare a rapoartelor privind finanțarea campaniilor electorale se elaborează și se aprobă de către Comisia Electorală Centrală,

(5) Comisia Electorală Centrală nu va primi rapoartele care nu corespund condițiilor alin. (1) - (3) sau nu sînt depline. Dacă raportul prezentat este incomplet, Comisia Electorală Centrală este în drept să solicite candidatului respectiv completarea cu aceste date.

(6) Toate rapoartele primite sînt plasate pe pagina web a Comisiei Electorale Centrale în termen de 48 de ore de la primirea lor.

(7) Comisia Electorală Centrală publică pe pagina sa web, în termen de 2 luni de la data desfășurării scrutinului, în baza informațiilor prezentate de candidații la alegeri, devizul de cheltuieli al fiecărui candidat la alegeri pentru campania electorală.

(8) Candidatului la alegeri ales nu i se poate valida mandatul dacă raportul privind finanțarea campaniei lui electorale nu a fost depus în condițiile legii.

Articolul 43. Raport privind finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale
Comisia Electorală Centrală prezintă anual în fața Parlamentului, pînă la data de 1 august, un raport privind finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale.

Capitolul VII CONTROL FINANCIAR. SANCTIUNI

Secțiunea 1. Control financiar

Articolul 44. Autoritatea de control financiar

(1) Comisia Electorală Centrală este autoritatea publică abilitată să controleze respectarea prevederilor legale privind finanțarea partidelor politice, altor formațiuni politice, a candidaților la alegeri și a aleșilor (control financiar).

(2) În cadrul Comisiei Electorale Centrale se înființează Direcția de control financiar.

(3) Poate fi numit șef al Direcției de control financiar orice persoană care îndeplinește cumulativ următoarele condiții:

- a) poate ocupa o funcție, în condițiile Legii cu privire la statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică, nr. 199 din 16.07.2010;
- b) are studii superioare în domeniul științelor economice sau juridice;
- c) nu a fost membru al unui partid politic în ultimii 5 ani.

(4) Fiecare candidat la funcție de șef al Direcției de control financiar este supus verificării, în condițiile Legii nr. 271-XVI din 18 decembrie 2008 privind verificarea titularilor și a candidaților la funcții publice, informația despre rezultatele verificării se publică pe pagina web a Comisiei Electorale Centrale.

(5) Concursul pentru ocuparea funcției de șef al Direcției de control financiar este organizat de o comisie specială, formată din 7 membri, numită prin hotărâre a Comisiei Electorale Centrale, alcătuită din cadre didactice cu pregătire economică sau juridică.

(6) Comisia prevăzută la alin. (5) va stabili regulamentul de concurs, cu respectarea Legii cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public, nr. 158 din 04.07.2008, și va desemna candidatul câștigător al concursului, care va fi numit în funcție de către președintele Comisiei Electorale Centrale, în termen de 15 zile de la desemnare.

(7) Șef al Direcției de control financiar are următoarele atribuții exclusive:

- a) organizează activitatea de control financiar;
- b) coordonează activitatea personalului din subordine;
- c) propune președintelui Comisiei Electorale Centrale aplicarea sancțiunilor prevăzute de prezenta lege.

(8) Controlul privind alocațiile de la bugetul de stat va fi efectuat în mod simultan și de Curtea de Conturi, conform dispozițiilor Legii Curții de Conturi, nr. 261 din 05.12.2008.

Articolul 45. Funcțiile și drepturile autorității de control financiar

(1) În calitate de organ independent de control financiar, Comisia Electorală Centrală:

a) elaborează și emite acte normative necesare privind finanțarea partidelor politice și a candidaților la alegeri;

b) elaborează documente cu caracter de îndrumare (formulare, ghiduri, norme metodologice) necesare în scopul asistenței activității financiare și instruirii partidelor politice și a candidaților la alegeri în privința drepturilor, obligațiilor și responsabilităților acestora în procesul de administrare a finanțelor;

c) colectează și sistematizează rapoartele financiare și rapoartele de audit prezentate;

d) asigură publicarea pe pagina sa web a informațiilor și rapoartelor în domeniul finanțării partidelor politice și a campaniilor electorale depuse;

e) examinează sesizările privind încălcarea legislației din domeniul finanțării partidelor politice și a campaniilor electorale și contestațiile privind încălcarea acestei legislații;

f) aplică sancțiunile prevăzute de prezenta lege, sesizează organele competente în privința încălcărilor ce sînt pasibile de răspundere contravențională, penală sau pentru încălcarea fiscală;

g) înaintează Guvernului propuneri privind modificarea cadrului legislativ în domeniul finanțării partidelor politice și a campaniilor electorale;

h) cooperează și acordă asistență informațională la elaborarea studiilor independente de monitorizare a finanțării partidelor politice și a campaniilor electorale;

i) exercită alte atribuții de control în domeniul finanțării partidelor politice și a campaniilor electorale, în conformitate cu legislație.

(2) Comisia Electorală Centrală dispune de drept de acces la informațiile și registrele de baze de date, inclusiv cu caracter personal, deținute de autoritățile publice de toate nivelele în vederea exercitării atribuțiilor în domeniul finanțării partidelor politice și a campaniilor electorale.

(3) Autoritățile publice au obligația de a sprijini Comisia Electorală Centrală și consiliile electorale de circumscripție în activitatea de control a finanțării partidelor politice și a campaniilor electorale.

Articolul 46. Sesizarea controlului financiar

(1) Anual și ori de cîte ori este sesizată, Comisia Electorală Centrală verifică pentru fiecare partid politic respectarea prevederilor legale referitoare la finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale.

(2) Comisia Electorală Centrală poate fi sesizată de către orice persoană care prezintă dovezi cu privire la nerespectarea prevederilor legale referitoare la finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale.

(3) Sesizarea va conține descrierea faptelor invocate ca presupuse încălcări, probele, temeiul legal, semnătura și datele de identitate ale persoanei care o depune.

(4) Comisia Electorală Centrală poate controla respectarea prevederilor legale referitoare la finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale și atunci cînd există suspiciuni de încălcare a prevederilor legale privitoare la finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale, la sesizarea oricăror persoane interesate sau din oficiu.

(5) Sesizarea poate fi depusă în termen de 6 luni din momentul aflării despre comiterea încălcărilor, însă nu mai mult de 5 ani din ziua săvîrșirii încălcării.

(6) Rezultatele fiecărui control efectuat se publică pe pagina web a Comisiei Electorale Centrale, în termen de 15 zile de la efectuare.

Articolul 47. Efectuarea controlului financiar

(1) Pentru verificarea legalității încasărilor și a plăților efectuate de partidele politice și candidații la alegeri, Comisia Electorală Centrală poate solicita declarații și documentele suplimentare pe care le consideră necesare.

(2) Partidele politice și candidații la alegeri au obligația de a prezenta în termen de 15 zile reprezentanților Comisiei Electorale Centrale documentele solicitate.

(3) În termen de 30 de zile de la primirea raportului sau, după caz, a documentelor suplimentare solicitate, Comisia Electorală Centrală se va pronunța, prin hotărâre, asupra corectitudinii evidențelor contabile electorale și asupra legalității plăților făcute.

(4) Hotărârea pronunțată potrivit alin. (3) poate fi atacată la instanța de contencios administrativ în condițiile legii.

Articolul 48. Auditul și verificarea rapoartelor financiare ale partidelor politice

(1) Partidele politice ale căror venituri sau cheltuieli anuale depășesc un milion de lei anual sînt obligate să comande auditul rapoartelor financiare cel puțin o dată la 3 ani. Raportul de audit, împreună cu raportul financiar anual va fi expediat Comisiei Electorale Centrale și Curții de Conturi, în cazul primirii de către partid a alocațiilor din bugetul de stat.

(2) Auditorul este selectat de către partidul politic și nu trebuie să fie membru sau candidat în campania electorală al vreunui partid în ultimii 5 ani.

(3) Comisia Electorală Centrală oferă auditorilor un formular de audiere a conturilor partidelor politice și ghid de completare a acestuia, care vor include informații necesare verificării respectării cerințelor legislației privind finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale, inclusiv:

- a) cerința ca auditorul să indice că este cunoscut cu actele juridice relevante;
- b) stabilirea obiectivului exact al auditului;
- c) structura formularului raportului de audit;
- d) instrucțiuni de audit cu axarea pe factorii de risc privind donațiile și cheltuielile;
- e) metode specifice de verificare.

Secțiunea 2.

Sanctiuni

Articolul 49. Încălcarea normelor privind donația în folosul partidului politic sau a candidatului la alegeri

(1) În cazul în care primește donații cu încălcarea normelor privind donația în folosul partidului politic sau a candidatului la alegeri, inclusiv în cazul primirii donațiilor care depășesc plafoanele stabilite de lege, donatarul este obligat, în termen de 10 zile de la momentul înștiințării despre intrarea donației, să restituie sumele primite peste plafon sau, în cazul imposibilității, să verse în bugetul de stat sumele primite cu încălcarea legii.

(2) În cazul nerespectării cerințelor alin. (1), Comisia Electorală Centrală emite în adresa donatarului o somație scrisă, prin care solicită înlăturarea încălcării și informarea despre măsurile întreprinse în termen de 3 zile lucrătoare de la emiterea somației.

(3) În cazul repetării pe parcursul unui an calendaristic a încălcărilor prevăzute de alin. (1), Comisia Electorală Centrală va adopta o hotărâre privind lipsirea partidului respectiv de dreptul la alocațiile de la bugetul de stat pentru o perioadă de la 6 luni pînă la un an calendaristic din momentul adoptării hotărârii Comisiei.

(4) În cazul constatării acceptării de donații anonime sau de donații cu depășirea plafoanelor prevăzute de prezenta lege, partidul politic este obligat, în termen de 10 zile, să verse în bugetul de stat sumele respective.

(5) În cazul constatării acceptării de donații interzise de prezenta lege în cadrul campaniei electorale, candidatul la alegeri este obligat, în termen de 10 zile, să verse în bugetul de stat valoarea dublă a obiectului donației.

(6) Sancțiunile prevăzute de alin. (4) și (5) pot fi aplicate și față de mandatarul financiar.

Articolul 50. Încălcarea normelor privind gestiunea financiară

(1) Constituie încălcări de gestiune financiară:

a) încălcarea normelor privind evidența și utilizarea patrimoniului partidelor politice sau a candidatului la alegeri, inclusiv neprezentarea datelor de identificare a finanțatorilor;

b) neprezentarea de către partidele politice a raportului financiar anual în termenul și formatul stabilit, inclusiv prezentarea datelor incomplete;

c) utilizarea contrar destinației a alocațiilor de la bugetul de stat pentru partidele politice.

(2) Pentru încălcările stipulate în alin. (1), Comisia Electorală Centrală va suspenda acordarea alocațiilor din bugetul de stat.

Articolul 51. Anularea înregistrării în calitate de concurent electoral

(1) În cazul în care, în cadrul controlului efectuat de către organele abilitate, se constată că, candidatul la alegeri a acceptat sau a utilizat finanțarea cu încălcarea prevederilor prezentei legi, Comisia Electorală Centrală se va adresa instanței de judecată cu o cerere de anulare a înregistrării acestuia în calitate de concurent electoral.

(2) Cererea se examinează de Curtea de Apel Chișinău sau de instanța de judecată în a cărei rază teritorială se află consiliul electoral respectiv, în cazul alegerilor locale sau referendumului local.

(3) Instanța de judecată competentă va examina cererea și se va pronunța asupra ei în decurs de 5 zile, dar nu mai târziu de ziua precedentă alegerilor.

Articolul 52. Contestarea hotărârilor Comisiei Electorale Centrale

(1) Încălcările prevăzute de prezenta lege se constată de către Comisia Electorală Centrală.

(2) Hotărârile Comisiei Electorale Centrale de aplicare a sancțiunilor prevăzute de articolele 49-51 se contestă în decurs de 10 zile calendaristice în ordinea contenciosului administrativ.

Articolul 53. Aplicarea cumulativă a sancțiunilor

Aplicarea sancțiunilor prevăzute de prezenta lege nu împiedică aplicarea sancțiunilor prevăzute de legislația Republicii Moldova.

Capitolul VIII DISPOZIȚII FINALE ȘI TRANZITORII

Articolul 54.

Prezenta lege intră în vigoare începând cu 01 ianuarie 2013.

Articolul 55.

(1) Comisia Electorală Centrală, în termen de 3 luni de la data publicării va elabora și va aproba actele normative necesare pentru aplicarea prezentei legi.

(2) Guvernul, în termen de 3 luni de la data publicării prezentei legi:

- va aduce actele sale normative în concordanță cu prezenta lege;

- va elabora și va aproba actele normative necesare pentru aplicarea prezentei legi;

- va prezenta Parlamentului propuneri privind aducerea legislației în concordanță cu prezenta lege;

- va asigura executarea prezentei legi de către autoritățile administrației publice centrale și locale.

Articolul 56.

La data intrării în vigoare a prezentei legi, se abrogă:

Capitolul VI din Legea nr. 294 din 21.12.2007 privind partidele politice (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr. 42-44, art. 119);

Articolele 35-38 din Codul electoral al Republicii Moldova, nr. 1381 din 21.11.1997 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1997, nr. 81, art. 667), cu modificările și completările aduse acestor articole.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI

Nota informativă

proiectul de lege cu privire la finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale

Proiectul de lege cu privire la finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale a fost elaborat în scopul asigurării unei transparențe în acest domeniu.

În prezent legislația națională reglementează în mai multe acte normative relațiile juridice privind finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale, însă există destul de multe lacune, norme ambigue sau chiar contradictorii. Proiectul prezentat exclude majoritatea acestor probleme, luând în considerație recomandările expuse în Rezoluția (97) 24, asupra celor douăzeci de principii directorii pentru lupta împotriva corupției, adoptată de către Comitetul Miniștrilor al Consiliului Europei la 6 noiembrie 1997, în special principiul 15, cu privire la favorizarea regulilor asupra finanțării partidelor politice și a campaniilor electorale care descurajează corupția; Recomandarea REC (2003) 4, adoptată de către Comitetul Miniștrilor al Consiliului Europei la 8 aprilie 2003, cu privire la regulile comune împotriva fenomenului de corupție în finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale; Recomandarea 1516 (2001) asupra finanțării partidelor politice, adoptată la 22 mai 2001 de către Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei, precum și multiplele recomandări venite de la organizațiile societății civile.

Proiectul propune limitarea cercului de persoane, care pot face donații în favoarea partidelor politice din Republica Moldova, stabilește limitele acestor donații, precum și mecanismele de asigurare a transparenței datelor despre donatori, partidul politic urmând să le dea publicității. Pentru a asigura legalitatea donațiilor, la bază este pusă în mod obligatoriu declarația pe proprie răspundere despre proveniența fiecărei donații, în care donatorul va specifica și faptul că cunoaște și respectă toate cerințele instituite de lege pentru acest tip de donații. În această ordine de idei, este interzis expres ca donațiile să fie făcute de către persoane anonime, precum și în numele unor terți.

Domeniul alocațiilor din bugetul de stat prevăzut în legislația existentă nu este pus în aplicare de mai mulți ani, deci, se constată că nu a funcționat. Proiectul oferă partidului politic opțiunea de a pretinde la aceste alocații sau de a renunța la ele. Concomitent s-a modificat și principiul de distribuire între componentele politice a alocațiilor de la stat: de alocații vor putea beneficia și partidele politice care nu sunt reprezentate în Parlament. Totodată, se interzice utilizarea alocațiilor din bugetul de stat pentru plăți peste hotare, iar domeniul de utilizare a acestora a fost clar reglementat și redus.

Prezenta inițiativă conține reglementarea detaliată a dreptului și a modului de acordare a finanțării din bugetul de stat pentru formațiunile politice, precum și temeiurile și modul de suspendare și/sau pierdere a acestui drept.

Proiectul precizează clar și celelalte genuri de activitate care pot fi desfășurate de către partidul politic în vederea obținerii surselor necesare pentru activitatea politică.

În domeniul finanțării campaniilor electorale proiectul aplică și instituie principiul egalității de șanse, stabilind plafonarea cheltuielilor electorale pentru toți candidații/concurenții, precum și modalitatea expresă de determinare a acestor plafoane. La fel sunt prevăzute interdicțiile în domeniul finanțării campaniilor electorale, luând în considerație practica europeană, inclusiv cea privind desfășurarea referendumurilor. Sunt specificate funcțiile mandatarului financiar, care va reprezenta și va purta răspundere pentru corectitudinea ținerii evidenței financiare.

Proiectul exclude obligația statului de a acorda susținere financiar-materială a concurenților electorali, din motiv că ea de mult timp, practic, nu mai este solicitată, iar restituirea acestor mijloace poate crea elemente de coruptibilitate pentru candidatul ales.

Transparența finanțării partidelor politice este subiectul unui întreg capitol al proiectului, care instituie mecanisme noi, precum sunt declarația de proveniență a donațiilor, obligația partidului politic de a face publice sursele de finanțare, stabilirea exhaustivă a datelor ce urmează a fi comunicate, depunerea rapoartelor financiare, anual și înainte de campania electorală (cu datele despre veniturile obținute în ultimii doi ani). Rapoartele financiare pe parcursul campaniei electorale au devenit mai ample, conținând datele care permit depistarea oricăror surse ilegale de finanțare. Comisia Electorală Centrală, la rîndul său, va prezenta public, anual, în fața Parlamentului, pînă la data de 1 august, un raport de totalizare privind situația finanțării partidelor politice și a campaniilor electorale.

Rapoartele financiare depuse de partide politice se supun unui control riguros din partea Comisiei Electorale Centrale. În afara de aceasta, partidele politice ale căror venituri sau cheltuieli anuale depășesc un milion de lei sînt obligate să comande auditul rapoartelor financiare cel puțin o dată la 3 ani.

Din motivul lărgirii competenței funcționale a Comisiei Electorale Centrale în domeniul finanțării partidelor politice, se prevede ca în cadrul acestei instituții să fie instituită o nouă direcție, cu statut special și independent, precum și cu specialiști de înaltă calificare. Șeful Direcției se propune să fie ales pe bază de concurs public, organizat de o comisie specială constituită în acest scop.

Proiectul include și normele generale privind controlul financiar. În acest domeniu au fost excluse competențele Ministerului Justiției și Ministerului Finanțelor, iar competența Curții de Conturi a rămas doar în domeniul alocațiilor din bugetul de stat. Organul de control financiar devine Comisia Electorală Centrală, ca organ care include reprezentanții tuturor forțelor politice parlamentare, inclusiv, ai partidelor de opoziție.

Normele privind temeiurile și modul de aplicare a sancțiunilor, precum și contestarea sancțiunilor aplicate, sînt reglementate cu maximă transparență. Totodată, aplicarea sancțiunilor prevăzute de acest proiect nu exclude tragerea la răspunderea penală, contravențională, fiscală etc., în cazul în care există temeiuri respective.

În rezultatul adoptării acestui proiect, va fi necesară modificarea și completarea următoarelor acte: Codul electoral al Republicii Moldova, nr. 1381-XIII din 21.11.1997; Legea privind partidele politice, nr. 294-XVI din 21.12.2007; Codul penal al Republicii Moldova, nr. 985-XV din 18.04.2002; Codul contravențional al Republicii Moldova, nr. 218-XVI din 24.10.2008; Codul fiscal al Republicii Moldova, nr. 1163-XIII din 24.04.1997; și altor acte legislative și normative, ceea ce indică asupra unei abordări complexe și de unificare a normelor în domeniu.

Din punct de vedere social și democratic, modificările propuse oferă un acces mai mare fiecărei persoane la datele despre finanțarea partidelor politice, iar modul de susținere a partidelor devine mai simplu și mai corect. Ca urmare, proiectul poate contribui la creșterea încrederii societății față de sistemul politic, din momentul în care va fi votat.

În această ordine de idei, se propune spre examinare și adoptare de către Parlament proiectul de lege cu privire la finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale.

Realizarea acestor modificări și completări necesită doar cheltuieli financiare suplimentare pentru asigurarea creării și activității Direcției de control financiar în cadrul Comisiei Electorale Centrale.

Deputat în Parlament

Vladimir Plahotniuc